

Mashhad University of
Medical Sciences

Mashhad Center for Studies
and Development of
Medical Sciences Education

The Satisfaction Level of Mashhad University of Medical Sciences Graduates with Emergency Medicine Training

Ehsan Bolverdi¹, Mansure sadat Moosavi¹, Seyed Mohammad Mousavi¹, Shabnam Niroumand^{2,3}
 Sajedeh Zarghi³, Fatemeh Roudi⁴, Elnaz Vafadar Moradi¹

1. Department of Emergency Medicine, Faculty of Medicine, Mashhad University of Medical Science, Mashhad, Iran.

2. Medical Sciences Education Research Center, Mashhad University of Medical Sciences, Mashhad, Iran.

3. Department of Community Medicine, Faculty of Medicine, Mashhad University of Medical Sciences, Mashhad, Iran.

4. Department of Nutrition, Faculty of Medicine, Mashhad University of Medical Sciences, Mashhad, Iran.

ARTICLE INFO

Article type

Original Research

Article history

Received: 2024/11/10

Accepted: 2025/01/04

Keywords

Satisfaction

Graduate

Emergency Medicine

Education

10.22038/hmed.2025.83977.1438

ABSTRACT

Introduction: Students' satisfaction level plays a major role in evaluating the performance and education of universities, and provides the necessary information in the field of qualitative and quantitative improvement, their level of satisfaction reflects the effectiveness of educational areas in terms of science and practice.

Materials & Methods: This descriptive-analytical study was designed to investigate the satisfaction of graduated medical students with emergency department training. The online questionnaire of the study, the validity and reliability of which was approved by the emergency medicine and medical education faculty members, was sent to the graduates. The questionnaire included demographic information, where they work, and their satisfaction with the training they received in the emergency medicine course. Data analysis was performed using SPSS version 26 software and descriptive statistics and inferential statistical tests at a significance level of $P < 0.05$.

Results: Of the total participants, 38 (47.5%) were male and 42 (52.5%) were female, with an average age of 27.28. Learners' satisfaction with the relevance of educational content, increased knowledge of history taking, management of trauma patients, advanced adult resuscitation, airway management, patient education, wound management, and immobilization of the trauma patient was 92.5%, 97.4%, 97.4%, 96.2%, 87.4%, 92.5%, 77.4%, and 91.2%, respectively. The overall satisfaction rate of learners with this rotation was 97%.

Conclusion: We concluded that learners, as direct recipients of educational services, can be the best guides for academic experts in curriculum planning.

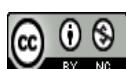
Cite this paper as:

Name of writer. Article title. Horizon of Medical Education Development. 2026;17(2):28-37

* Corresponding author: Elnaz Vafadar Moradi⁷

Email: VafadarME@mums.ac.ir

Address: Faculty of Medicine, Mashhad University of Medical Science, Mashhad.

سطح رضایتمندی فارغ التحصیلان دانشگاه علوم پزشکی مشهد از آموزش دوره طب اورژانس

احسان بلوردی^۱، منصوره موسوی^۱، سیدمحمد موسوی^۱، شبیم نیرومند^۲، ساجده زرقی^۳، فاطمه رودی^۴، الناز وفادار مرادی^۱

۱. گروه طب اورژانس، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران.
۲. مرکز تحقیقات آموزش پزشکی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران.
۳. گروه پزشکی اجتماعی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران.
۴. گروه تغذیه، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران.

مشخصات مقاله	چکیده
نوع مقاله مقاله پژوهشی	مقدمه: میزان رضایتمندی دانشجویان نقش عمده ای در ارزیابی عملکرد و فعالیت‌های آموزشی هر دانشگاهی دارند و اطلاعات لازم را در زمینه ارتقای کیفی و کمی در اختیار ما قرار می‌دهند و میزان رضایتمندی آن‌ها، منعکس کننده موثر بودن حیطه‌های آموزشی از لحاظ علمی و عملی است.
پیشینه پژوهش تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۸/۲۰ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۱۰/۱۵	روش کار: این مطالعه توصیفی-تحلیلی با هدف بررسی میزان رضایتمندی فارغ التحصیلان از آموزش بخش طب اورژانس طراحی شد. پرسشنامه آنلاین طرح که روائی و پایایی آن به تأیید اعضا هیات علمی طب اورژانس و آموزش پزشکی رسیده بود برای فارغ التحصیلان ارسال شد. پرسشنامه شامل اطلاع دموگرافیک، محل خدمت فارغ التحصیلان و نیز رضایتمندی آنان از آموزش‌هایی که در دوره طب اورژانس دیده بودند، بود. تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۶ و آمار توصیفی و آزمون‌های آمار استنباطی در سطح معنی‌داری $P < 0/05$ انجام شد.
کلمات کلیدی رضایتمندی فارغ التحصیل طب اورژانس آموزش	نتایج: از کل شرکت‌کنندگان، ۳۸ نفر (۴۷.۵٪) مرد و ۴۲ نفر (۵۲.۵٪) زن با میانگین سنی ۲۷.۲۸ سال بودند. رضایت فراگیران از مرتبط بودن محتوای آموزشی، افزایش دانش در مورد گرفتن شرح حال، مدیریت بیماران ترومایی، احیای پیشرفته بزرگسالان، مدیریت راه هوایی، آموزش بیمار، مدیریت زخم و بی‌حرکت کردن بیمار ترومایی به ترتیب ۹۲.۵٪، ۹۷.۴٪، ۹۷.۴٪، ۹۶.۲٪، ۸۷.۴٪، ۹۲.۵٪، ۷۷.۴٪ و ۹۱.۲٪ بود. میزان رضایت کلی فراگیران از این چرخش ۹۷٪ بود.
doi	نتیجه گیری: این نتایج نشان‌دهنده تأثیر مثبت و قابل توجه محتوای آموزشی بر ارتقای مهارت‌ها و دانش بالینی پزشکان است و می‌تواند به بهبود برنامه‌های آموزشی آینده کمک کند.

نحوه ارجاع به این مقاله

Name of writer, Article title, Horizon of Medical Education Development, 2026;17(2): 28-37

ایمیل: VafadarME@mums.ac.ir

*نویسنده مسئول: الناز وفادار مرادی

آدرس: دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران.

مقدمه

نظام آموزش عالی یکی از عناصر اصلی در توسعه انسانی در هر کشور به شمار می‌رود (۱). توجه به ارتقا کیفیت خدمات آموزشی و پژوهشی به طور مستمر امری ضروری است. برنامه‌های آموزشی در هر سطح تلاش می‌کنند خود را به استانداردهای مطلوب و تعریف شده برای هر فعالیت یادگیری نزدیک کنند (۲). بنابراین ارزشیابی و ارتقای خدمات آموزشی باید با جدیت انجام شود. در این بین آموزش پزشکی موضوعی بسیار مهم می‌باشد زیرا منجر به ارائه خدمات بهداشتی با کیفیت به جامعه و کشور می‌گردد (۳، ۲).

در حال حاضر نقش قابل توجهی که پزشک به عنوان یکی از رده‌های مهم و فعال تیم سلامت ایفا می‌کند بر کسی پوشیده نیست (۴). همچنین نقش آموزش به ویژه آموزش بالینی در ارتقای سطح علمی فارغ التحصیلان موضوعی انکار ناپذیر است (۵). حضور فعال دانشجویان در بخش‌های بالینی و بیمارستانی در کنار آموزش‌های تئوری، موجب بهبود کیفیت یادگیری و همچنین بهبود عملکرد فارغ التحصیلان در فضای کاری خواهد شد (۶، ۷).

یکی از راه‌هایی که می‌توان تاثیر مثبت آموزش را سنجید، بررسی میزان رضایتمندی فارغ التحصیلان از فعالیت‌های آموزشی است، که نتایج این نظرسنجی را می‌توان برای بهبود عملکرد آموزشی استفاده کرد (۸). بنابراین به نظر می‌رسد بررسی میزان رضایتمندی دانشجویان نقش عمده‌ی در ارزیابی عملکرد و فعالیت‌های آموزشی هر دانشگاهی دارند و اطلاعات لازم را در زمینه ارتقای کیفی و کمی در اختیار ما قرار می‌دهند (۵) و میزان رضایتمندی آنها، منعکس کننده موثر بودن حیطه‌های آموزشی از لحاظ علمی و عملی است (۶).

شایان ذکر است در میان بخش‌های بالینی و بیمارستانی و روتیشن‌های مختلفی که دانشجویان در طول دوره‌ی آموزشی خود می‌گذرند، روتیشن طب اورژانس به علت وجود انبوهی از بیماران با شکایات مختلف و وجود بیماران بدحال و همچنین نیاز به اقدام سریع برای بیمار از اهمیت بسیار بالایی برخوردار است (۹). آموزش صحیح و کارآمد به بهبود خدمت رسانی به بیماران کمک شایانی خواهد کرد. هدف ما از انجام

این پژوهش، بررسی میزان رضایتمندی فارغ التحصیلان از روتیشن طب اورژانس است. همچنین در کنار این هدف اصلی به بررسی تناسب محتوای آموزشی ارائه شده با بیماران مواجهه یافته پس از فارغ التحصیلی نیز به عنوان هدف فرعی پژوهش پرداخته ایم. یکی از ارکان مهم آموزش، کاربردی بودن آن در محیط کار و پس از فارغ التحصیلی می‌باشد (۷). تحقیقاتی که در سال‌های اخیر انجام شده، نشان داده است که دانشجویان پزشکی و دستیاران هرچه بیشتر با بیماران در موقعیت اورژانسی در تماس باشند، اعتماد به نفس بیشتری کسب می‌کنند (۸). در سال ۱۹۷۳ سازمان بهداشت جهانی نقاط ضعف آمادگی دانشجویان پزشکی را برای کار در تیم سلامت گزارش کرد و پیشنهاد کرد لازم است ادغام بیشتر نقش‌های کارکنان حرفه‌های نظام سلامت، بر نقش تربیت ایشان با رویکرد جامع نگر انجام شود (۹).

بدین ترتیب می‌توان گفت آموزش اصولی و نظام یافته همراه با کار تیمی و منسجم، اجازه تفکر شفاف تر در مواقع اورژانسی را فراهم کرده و زمینه به کارگیری مؤثر دانسته‌های علمی افراد را در حیطه عمل فراهم می‌سازد که در نهایت منجر به نتایج بهتر برای می‌گردد (۹). آموزش فراگیران در این بخش بر طبق کوریکولوم مصوب وزارت بهداشت در بیمارستان‌های آموزشی دانشگاه انجام می‌شود، نکته حائز اهمیت در این بین در نظر داشتن میزان کاربردی بودن این آموزش‌ها برای دوره بعد از فارغ التحصیلی و در محیط کار می‌باشد (۱۰).

فراگیران در دوره دانشجویی با دریایی از آموخته‌ها مواجه می‌گردند که ممکن است پس از فارغ التحصیلی با آنچه آموزش دیده اند حتی مواجهه نداشته باشند (۱۰). در این بین دانشگاه‌ها همیشه به دنبال آموزش هدفمند برای تربیت نیروی متخصص در بازار کار رشته خود می‌باشند و بدین منظور با آموزش‌های کاربردی می‌توان مهارت‌های بالینی فراگیران را ارتقا داد (۹). به طور کلی باید خاطر نشان کرد که آموزش کاربردی نه تنها برای پیشرفت فردی پزشکان مهم است، بلکه تاثیر مثبت زیادی بر روی کیفیت خدمات درمانی و سلامت عمومی جامعه دارد (۱۱).

ما این مطالعه را در دو فاز طراحی کردیم، در فاز اولیه میزان رضایت فراگیران در حال تحصیل را از آموزش‌های ارائه شده

از دوره طب اورژانس، و در نهایت رضایت کلی از آموزش‌های ارائه شده بود. جهت ارزیابی کلی فارغ التحصیلان و نیز تناسب محتوای آموزشی ارائه شده با بیماران مواجهه یافته از مقیاس لیکرت ۵ تایی استفاده شد. اساس پرسشنامه بر اساس لیکرت ۵ تایی بود، از کلیه فراگیران درخواست شد در صورت کاملاً راضی بودن عدد ۵، راضی ۴، نسبتاً راضی ۳، ناراضی ۲ و خیلی ناراضی عدد ۱ را انتخاب نمایند، که رضایتمندی با نمره ۳ و بیشتر و نارضایتی با نمره ۱ و ۲ در نظر گرفته شد.

پرسشنامه طراحی شده برای فارغ التحصیلان به روش آنلاین و با همکاری دفتر مطالعات و توسعه آموزش دانشکده پزشکی برای فارغ التحصیلان و با پیامک ارسال شد. پس از جمع‌آوری داده‌ها، اطلاعات با استفاده از نرم افزار SPSS نسخه ۲۶ ارزیابی و نتایج آن گزارش شد. برای توصیف متغیرهای کمی نرمال از میانگین و انحراف معیار، و برای آزمون‌های آماری از آزمون تی تست یا آزمون من ویتنی استفاده شد. برای مقایسه متغیرهای کیفی از آزمون مجذور کای استفاده شده است. در تمامی محاسبات $p=0.05$ به عنوان سطح معناداری در نظر گرفته شد.

یافته‌ها

در این مطالعه ۸۰ پزشک فارغ التحصیل دانشگاه علوم پزشکی مشهد که دوره طب اورژانس را در این دانشگاه گذرانده بودند، وارد مطالعه شدند. از کل شرکت کنندگان ۳۸ نفر (۴۷/۵٪) مرد و ۴۲ نفر (۵۲/۵٪) نفر خانم بودند، میانگین سنی آنها ۱/۸۷ ± ۲۷/۲۸ سال بود؛ کمترین سن ۲۵ سال و بیشترین سن ۳۵ سال بود. میانه مدت زمان فارغ التحصیلی (۱۸-۵) ماه بود. کمترین مدت زمان فارغ التحصیلی ۱ ماه و بیشترین آن ۸ سال و ۴ ماه بود. تعداد ۱۲ نفر از شرکت کنندگان (۱۵٪) دستیار تخصصی، ۱۵ نفر (۱۸/۷۵٪) سرباز پزشک، ۳۶ نفر (۴۵٪) پزشک خانواده و ۱۷ نفر (۲۱/۲۵٪) پزشک اورژانس بودند. در زمینه تناسب آموزش‌های ارائه شده با بیماران مورد مواجهه پس از فارغ التحصیلی رضایتمندی ۹۲/۴٪ بوده است. در حیطه افزایش دانش فراگیران در زمینه اخذ شرح حال و معاینه بالینی هدفمند، رضایتمندی ۹۷/۴٪ گزارش شد. میزان رضایت فراگیران در زمینه مدیریت بیماران تروماتی، احیا

در روتیشن طب اورژانس بررسی کردیم که نتایج امیدوار کننده ای نیز داشت (۱۱)، در فاز دوم این مطالعه که منجر به نتایج کنونی شده است، میزان رضایتمندی فارغ التحصیلان را پس از قرار گرفتن در محیط کاری بررسی کردیم تا چه حد آموزش‌هایی که دریافت کرده اند، برای آنها رضایت بخش بوده است. هدف از این مطالعه بررسی میزان رضایتمندی فارغ التحصیلان از روتیشن یک ماهه طب اورژانس در دانشگاه علوم پزشکی مشهد می‌باشد.

روش کار

این مطالعه توصیفی - تحلیلی بر روی فارغ التحصیلان دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سال ۱۴۰۳ انجام شده است. معیار ورود به مطالعه گذراندن دوره طب اورژانس در دانشگاه علوم پزشکی مشهد بود و معیار خروج، عدم فعالیت کاری در زمینه پزشکی در نظر گرفته شد. حجم نمونه در این مطالعه با در نظر گرفتن ۵۰٪ رضایت از آموزش کارورزی طب اورژانس بر اساس مطالعه مشابه و $d=0.1$ و $z=1.96$ برابر ۸۰ نفر محاسبه شد، و نمونه‌گیری به روش در دسترس انجام شد (۱۲).

در این مطالعه، پرسشنامه طراحی شده ای که روایی و پایایی آن به تائید ۷ تن از اساتید طب اورژانس و ۳ استاد گروه آموزش پزشکی رسیده بود، با ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸ مورد استفاده قرار گرفت. این پرسش نامه شامل یازده بخش بود، اطلاعات دموگرافیک شامل سن و جنس، وضعیت اشتغال (در حال گذراندن طرح در بخش اورژانس، پزشک خانواده، خدمت سربازی و یا در حال گذراندن دوره دستیاری)، تناسب محتوای آموزشی با بیماران مواجهه یافته، افزایش دانش در زمینه شرح حال گیری و مدیریت بیماران، کاربردی بودن آموزش در زمینه مدیریت بیماران ترومایی و احیا بالغین، و کاربردی بودن آموزش در زمینه مدیریت راه هوایی بالغین، تشخیص نیاز به بستری یا ارجاع بیمار، کاربردی بودن آموزش‌ها در زمینه آموزش به بیمار، کاربردی بودن آموزش‌ها در زمینه به کارگیری پاراکلینیک، افزایش مهارت در زمینه بی حرکت سازی بیمار ترومایی، ارزیابی کلی فارغ التحصیلان

فراگیران از این دوره نیز مورد ارزیابی قرار گرفت، ۹۷/۵٪ فراگیران از این دوره راضی بودند. هم چنین در پایان فراگیران پاسخ دادند که گذراندن این دوره، تا چه حد به آنان در مدیریت بیماران به تنهایی کمک کرده است، میزان رضایتمندی آنان در این مورد ۹۶/۲٪ گزارش شد (جدول-۱).

پیشرفته بالغین، مدیریت راه هوایی، دانش کافی جهت تشخیص نیاز به بستری یا ارجاع بیمار، درخواست منطقی آزمایش و تصویربرداری، دانش کافی جهت آموزش به بیمار، مدیریت و ترمیم زخم، و بی حرکت سازی بیمار مصدوم به ترتیب ۹۷/۴٪، ۹۶/۲٪، ۸۷/۴٪، ۹۲/۴٪، ۹۰٪، ۹۱/۲٪، ۷۷/۴٪، ۹۲/۵٪ بوده است. میزان رضایت کلی

جدول ۱. رضایتمندی فراگیران در زمینه‌های مختلف

میزان رضایت متغیر	خیلی ناراضی (تعداد/٪)	ناراضی (تعداد/٪)	نسبتاً راضی (تعداد/٪)	راضی (تعداد/٪)	کاملاً راضی (تعداد/٪)
تناسب محتوای آموزشی ارائه شده با بیماران مواجهه یافته	-	۷/۶ (٪)	۲۰ (۲۵٪)	۳۷ (۴۶/۲٪)	۱۷ (۲۱/۲٪)
افزایش دانش در زمینه شرح حال گیری و معاینه بالینی بیماران	-	۲ (۲/۵٪)	۳۲ (۳۷/۵٪)	۳۷ (۳۳/۷٪)	۲۹ (۳۶/۲٪)
کاربردی بودن آموزش در اداره مطلوب بیمار ترومایی	۱ (۱/۲٪)	۱ (۱/۲٪)	۸ (۱۰٪)	۲۱ (۲۶/۲٪)	۴۹ (۶۱/۲٪)
کاربردی بودن آموزش در احیا بالغین	-	۳ (۳/۷٪)	۱۰ (۱۲/۵٪)	۳۲ (۴۰٪)	۳۵ (۴۳/۷٪)
کاربردی بودن آموزش در مدیریت راه هوایی	۲ (۲/۵٪)	۸ (۱۰٪)	۲۱ (۲۶/۲٪)	۳۷ (۳۳/۷٪)	۲۲ (۲۷/۵٪)
تشخیص نیاز به بستری و یا ارجاع بیمار	۲ (۲/۵٪)	۴ (۵٪)	۱۹ (۲۳/۷٪)	۴۱ (۵۱/۲٪)	۱۴ (۱۷/۵٪)
دانش کسب شده جهت درخواست منطقی آزمایش و تصویربرداری	۱ (۱/۲٪)	۷ (۷/۸٪)	۳۲ (۳۷/۵٪)	۳۶ (۴۵٪)	۱۴ (۱۷/۵٪)
دانش کسب شده جهت آموزش به بیمار	-	۶ (۷/۵٪)	۱۸ (۲۲/۵٪)	۳۶ (۴۵٪)	۲۰ (۲۵٪)
افزایش مهارت در مدیریت و ترمیم جراحات	۵ (۶/۲٪)	۱۳ (۱۶/۲٪)	۱۴ (۱۷/۵٪)	۲۳ (۲۸/۷٪)	۲۵ (۳۱/۲٪)
افزایش مهارت در بی حرکت سازی بیمار ترومایی	-	۷ (۸/۷٪)	۱۴ (۱۷/۵٪)	۳۲ (۴۰٪)	۲۷ (۳۳/۷٪)
مدیریت مستقل بیماران	۱ (۱/۲٪)	۲ (۲/۵٪)	۱۵ (۱۸/۷٪)	۲۸ (۳۵٪)	۳۴ (۴۲/۵٪)
رضایت کلی از دوره طب اورژانس	-	۲ (۲/۵٪)	۱۰ (۱۲/۵٪)	۲۲ (۲۷/۵٪)	۴۶ (۵۷/۵٪)

جدول ۲. رضایتمندی بین خانم‌ها و آقایان

خانم‌ها	آقایان	*P-value
رضایت کلی از دوره ۰/۹۱ ± ۴/۲۶	۰/۶۴ ± ۴/۵۵	۰/۵۷
مدیریت مستقل بیماران ۰/۹۹ ± ۴/۰۷	۰/۷۸ ± ۴/۲۴	۰/۱۸
مهارت مدیریت راه هوایی ۱/۱۰ ± ۳/۴۰	۰/۸۶ ± ۴/۱۱	<۰/۰۰۱

شرکت کنندگان بر اساس جنسیت (زن یا مرد)، در دو گروه تقسیم شدند و متوسط نمره سوالات پرسشنامه پژوهش با استفاده از آزمون تی تست بین دو گروه مقایسه شد. نتایج نشان داد خانم‌ها به طور معناداری رضایت کمتری از محتوای آموزشی در زمینه مدیریت راه هوایی در بالین داشتند ($p < 0.001$). با این حال میزان رضایت کلی از این روتیشن و مدیریت بیماران به تنهایی و بقیه موارد بین شرکت کنندگان بر اساس جنسیت تفاوت آماری معناداری نداشت (جدول-۲). ارتباط بین سن و میزان رضایتمندی، با توجه به متفاوت بودن سن در فراگیران ورودی‌های مختلف، بررسی نشد.

بحث

به مراقبت از بیمار بود (۱۳). در صورتیکه مطالعه‌ی ما در ارتباط با میزان رضایت از محتوای آموزشی صورت گرفت که نشان داد ۷۷ نفر (۹۶/۲٪) از آموزش‌های این جهت توانمندی برای مدیریت بیماران به تنهایی رضایت زیاد داشتند و همچنین به طور کلی ۷۴ نفر (۹۲/۴٪) از محتوای آموزشی ارائه شده در طول دوره رضایت داشتند.

در مطالعه‌ی دیگری که توسط علیرضا علا و همکارانش در سال ۱۳۸۷ در تبریز انجام شد میزان رضایتمندی کارورزان از وضعیت آموزشی بخش اورژانس بررسی شد که نتایج همانند نتایج مطالعه‌ی ما داشت و نشان داد میزان رضایتمندی اغلب دانشجویان از نحوه آموزش مهارت‌های بالینی در اداره شرایط خاص اورژانسی متوسط تا زیاد بود (۱۴).

گرجانی و همکاران در در مرکز آموزشی آیت الله موسوی زنجان آمادگی بالینی و رضایت کارورزان قبل و بعد از آموزش و گذراندن دوره‌ی تئوری و عملی را مورد ارزیابی قرار دادند، آنها نشان دادند که اکثر کارورزان از دوره رضایت بالا داشتند، اما بر خلاف مطالعه‌ی ما محتواهای آموزشی به صورت جزء به جزء مورد بررسی قرار نگرفت حال آنکه ما در این مطالعه به صورت مشخص میزان رضایت فارغ التحصیلان را از بیشتر مباحث و سرفصل‌های کاربردی و اصلی طب اورژانس مورد بررسی قرار دادیم و به محتوای کلی بسنده نکردیم (۱۵).

میرمحمدی و همکارانش در دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد، میزان رضایتمندی فارغ التحصیلان دانشکده پزشکی را از آموزش‌های ارائه شده در دوره دانشجویی بررسی کردند. در این مطالعه ۱۸۳ نفر از فارغ التحصیلان با مصاحبه تلفنی مورد بررسی قرار گرفتند، آنان رضایتمندی را در بین آموزش‌های علوم پایه و بالینی جداگانه بررسی کردند و میزان رضایتمندی از آموزش‌های دوره علوم پایه و بالینی به ترتیب، ۸۶٪/۳ و ۸۱٪/۳ بوده است (۱۶).

آنان در نهایت به این نتیجه رسیدند که وضعیت آموزشی از نظر فراگیران در دانشگاه علوم پزشکی یزد مطلوب می‌باشد. مطالعه آنان کل آموزش‌های دانشکده پزشکی را در مقاطع

این طرح، مکمل طرح قبلی در همین زمینه بوده است که نظرسنجی از دانشجویان انجام شد که خوشبختانه رضایت بسیار بالایی نیز گزارش شد (۴). پس از آن، به نظر صاحبان طرح این مهم رسید که میزان کاربردی بودن آموزش‌ها در دوره پس از فارغ التحصیلی نیز بسیار مهم است، که به خصوص در مورد بیماران اورژانس، مهم تر نیز به نظر می‌رسد. لذا این مطالعه با هدف بررسی میزان رضایت فارغ التحصیلان، پس از مواجهه مستقل با بیمار، از آموزش‌هایی که دو دوره طب اورژانس داشته اند طراحی شده است. در مجموع ۸۰ نفر از فارغ التحصیلان دانشگاه علوم پزشکی مشهد که در روتیشن طب اورژانس را در دانشگاه علوم پزشکی مشهد طی ۱۰ سال اخیر گذرانده اند، مورد بررسی قرار گرفتند.

در سال ۲۰۱۵، اسریچن^۱ و همکارانش در تایلند رضایتمندی دانشجویان سال ۵ پزشکی را در دوره اورژانس از دو روش آموزش سنتی بر پایه سخنرانی و روش آموزش کارگاه‌های آموزشی بررسی کردند. آنها ۱۸۸ فراگیر را بررسی کردند، که ۷۷ نفر آنها با کوریکولوم سنتی و به روش سخنرانی توسط اساتید برای هر تاپیک اورژانس آموزش دیدند و ۱۱۱ فراگیر با کوریکولوم جدید و به روش آموزش بر بالین، کارگاه راه هوایی (سه ساعت و ۱۵ دقیقه)، کارگاه تروما (۳ ساعت) و کارگاه EMS (۲ ساعت و ۳۰ دقیقه) آموزش دیدند. میزان رضایتمندی از کوریکولوم جدید بیشتر بود و بیشترین رضایتمندی در بین کارگاه‌های برگزار شده برای کارگاه تروما بود. که در مقایسه با پژوهش ما، بیشترین میزان رضایت در میان محتواهای آموزشی مربوط به احیای بزرگسالان با درصد رضایت ۸۳/۷۵٪ بود (۱۲).

در مطالعه ای که دکتر معصومی و همکارانش در سال ۱۳۸۸ در اصفهان انجام دادند، میزان رضایتمندی کارورزان از کیفیت آموزش بالینی طب اورژانس بررسی شد. رضایت کارورزان با استفاده از پرسشنامه مورد ارزیابی قرار گرفت که طبق نتایج این مطالعه بیشترین رضایتمندی در این قسمت مربوط به آموزش تئوری مطالب و کمترین آن مربوط

¹ Sricharoen

به نخوی طراحی و اجرا گردد که پس از فارغ التحصیلی برای آنان کاربردی باشد.

تقدیر و تشکر

از کلیه فارغ التحصیلان دانشگاه علوم پزشکی مشهد که ما در اجرای این طرح یاری کردند و صبورانه به پرسش‌های ما پاسخ دادند، سپاسگزاریم.

تضاد منافع

نویسندگان اظهار می‌دارند که هیچ‌گونه تعارض منافی ندارند.

حمایت مالی

این تحقیق هیچ‌گونه کمک مالی از سازمان‌های تأمین مالی در بخش‌های عمومی، تجاری یا غیرانتفاعی دریافت نکرد.

ملاحظات اخلاقی

طرح حاضر پس از بررسی و اخذ تأییدیه از کمیته اخلاق دانشگاه علوم پزشکی مشهد تحت کد اخلاق IR.MUMS.IRH.REC.1402.203 انجام پذیرفته است.

علوم پایه و بالینی شامل می‌شد، حال آن که ما کاربردی بودن آموزش‌های ارائه شده در یک بخش را در دوره اینترنتی بررسی کردیم که طبق نتایج ما نیز آموزش‌ها منجر به رضایتمندی مطلوبی در فراگیران شده است.

در مطالعه ای مشابه، هوشمند و همکارانش میزان رضایتمندی از آموزش مهارت‌های بالینی را در بین دانشجویان دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی ارزیابی کردند. در این مطالعه ۶۱۴ نفر از شرکت کنندگان در آزمون دستیار تخصصی دندانپزشکی، بیشترین میزان رضایتمندی را از آموزش درس دندانپزشکی کودکان (۷۶٪/۵)، و کمترین میزان رضایت از درس اندودانتیکس (۳۸٪/۱) بود (۱۷).

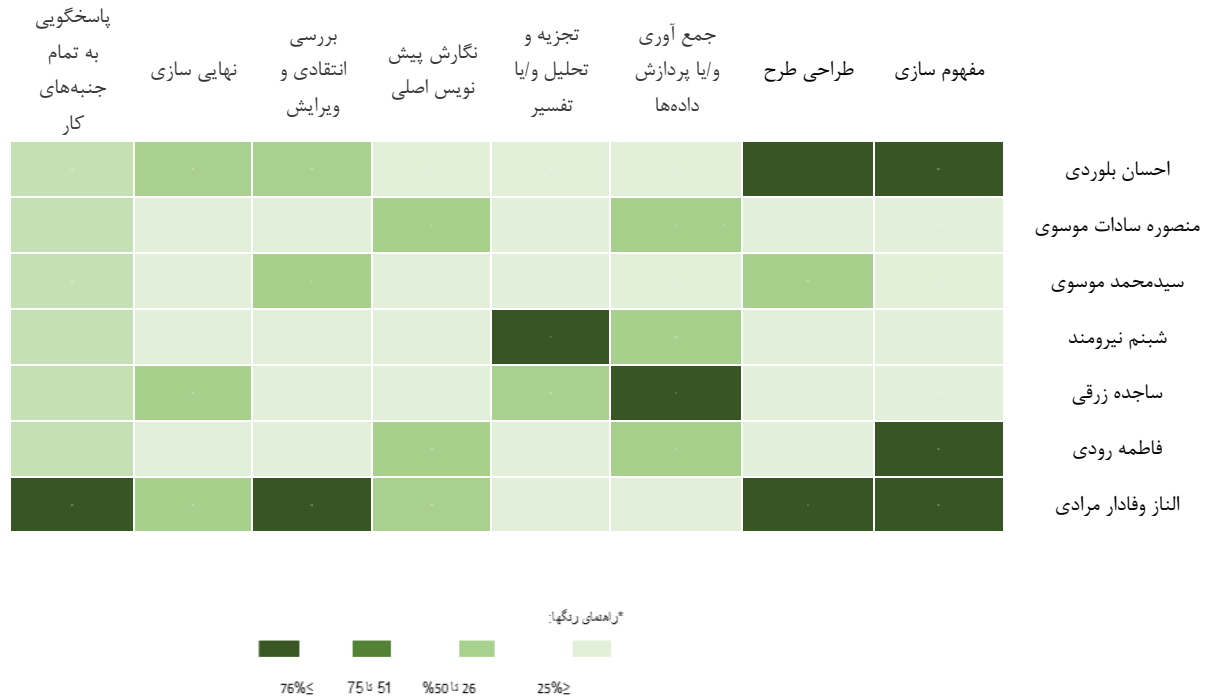
در این مطالعه، میزان رضایتمندی از دروس آموزش داده شده در سطح تخصص بررسی شده است. از نقاط قوت این مطالعه می‌توان به بررسی رضایتمندی فراگیران رشته‌های تخصصی مختلف دندانپزشکی اشاره کرد. شایان ذکر است این مطالعه رضایتمندی در دروس ارائه در بین فراگیران تخصصی بررسی شده است و در بین فارغ التحصیلان نبوده است. حال آن که ما در مطالعه خود میزان رضایتمندی از مهارت‌ها و کاربردی بودن آن را بر بالین و پس از فارغ التحصیلی بررسی کرده ایم که البته در مطالعه هوشمند نیز رضایتمندی مطلوب در اغلب درس‌ها گزارش شده است و در مطالعه ما نیز رضایتمندی مطلوب می‌باشد.

پیشنهاد می‌شود در مطالعات آتی، رضایتمندی فراگیران در سایر بخش‌های آموزشی نیز بررسی گردد. فراگیران به عنوان دریافت کننده خدمات آموزشی می‌توانند کمک بسیار زیادی در بررسی‌های نیازهای آموزشی و نیز کیفیت و کمیت آموزش ارائه دهند.

نتیجه گیری

ما پس از این مطالعه و نیز مطالعه قبلی به این نتیجه رسیدیم که دانشجویان به عنوان دریافت کننده‌های مستقیم خدمات آموزشی می‌توانند از بهترین راهنماهای خبرگان آموزشی برای برنامه ریزی درسی باشند. هم چنین، آموزش‌های ارائه شده به پزشکان آینده این مرز و بوم باید

مشارکت نویسندگان

References

1. Heidari AA, Dudge Moghaddam M, Ebrahimi Garoui H. Challenges of General Medical Education (Extern AND Intern) in school of Medicine, Mashhad University of Medical Sciences. *Horizon of Medical Education Development*, 2021; 12(3): 35-49.
2. Gharaei Sh, Kargoza S, Amirchakmaghi M, Gholami H. Students' Viewpoints of Mashhad Dental School about Educational Problems a Qualitative Study. *Educ Strategy Med Sci* 2015; (2):123-130.
3. Amiresmaili M, Nekoeimoghad Moosazadeh M, Pahlavan E. Challenges of General practice education in Iran: A qualitative study. *Strides in development of medical education*. 2012;9(2):118-131.
4. Vafadar Moradi E, Ajireslamieh M, Rezvani Kakhki B, Abbasishaye Z, Sadrzadeh SM. Assessment of the interns' satisfaction with the 28-day course of emergency medicine in Mashhad University of Medical Sciences. *Horizon of Medical Education Development*, 2023; 14(1): 53-45.
5. Mohammadi M, Reihani H R, Habibzadeh S R, Khadem Rezaiyan M, Fatahi M, Ahamdi Koupaei R, et al. Effectiveness of Education With Pamphlets and Posters on Increasing the Knowledge and Practice of Iranian Non-medical Students Regarding Cerebrovascular Accidents. *DSME* 2024; 10(4):272-283.
6. Habibzadeh SR, Karimi Moonaghi H, Vafadar Moradi E, Bolvardi E, Maleki F, Teimouri A, Foroughian M. The Comparison of the Knowledge of Emergency Medicine Interns in Management of common tachycardia before and after Model-Based training and Lecture: a semi-experimental study before and after the intervention. *Education and Ethics In Nursing* ISSN: 2322-5300, 2023; 11(3-4): 42-49.
7. Vahdat S, Tanhaei N, Najafi S, Salemi MH, Karbasian F. Investigating the barriers to clinical education among medical students in Iran: A narrative review study. *J Family Med Prim Care*. 2022Dec;11(12):7537-7542. <https://doi.org/10.4103/jfmpe.jfmpe.994.21> PMID:36994006 PMCID:PMC10041020
8. Heshmati H, darvishpour K. Effective Factors in Clinical Education Quality from the Viewpoints of Operation Room and Anesthesiology Students in Torbat Heydariyeh University of Medical Sciences. *Iranian Journal of Medical Education* 2015; 15 :601-612.
9. Alsoufi A, Alsuyihili A, Msherghi A, Elhadi A, Atiyah H, et al. Impact of the COVID-19 pandemic on medical education: Medical students' knowledge, attitudes, and practices regarding electronic learning. *PLoS One*. 2020Nov25;15(11):e0242905. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0242905> PMID:33237962 PMCID:PMC7688124
10. Guth TA, Overbeck MC, Roswell K, Vu TT, Williamson KM, Yi Y, Hilty W, Druck J. Impact of a Dedicated Teaching Attending Experience on a Required Emergency Medicine Clerkship. *West J Emerg Med*. 2019 Dec 18;21(1):58-64. <https://doi.org/10.5811/westjem.2019.11.44399> PMID:31913820 PMCID:PMC6948705
11. Malik-Tabassum K, Lamb JN, Chambers A, West R, Pandit H, Aderinto J. Current State of Undergraduate Trauma and Orthopaedics Training in United Kingdom: A Survey-based Study of Undergraduate Teaching Experience and Subjective Clinical Competence in Final-year Medical Students. *J Surg Educ*. 2020Jul-Aug;77(4):817-829. <https://doi.org/10.1016/j.j Surg.2020.02.015> PMID:32217124
12. Sricharoen P, Yuksen C, Sittichanbuncha Y, Sawanyawisuth K. Teaching emergency medicine with workshops improved medical student satisfaction in emergency medicine education. *Adv Med Educ Pract*. 2015 Feb2;6:77-81. <https://doi.org/10.2147/AMEP.S72887> PMID:25674034 PMCID:PMC4321415
13. Masoomi, B., Dastgiri, M. Evaluation of Medical Students' Opinion about Quality of Education in Medial Emergency Ward in Isfahan University of Medical Sciences. *Journal of Isfahan Medical School*, 2011; 28(121): 1617-1627.
14. Ala A, Rajaei R. Interns' Satisfaction Rate from Educational Status of Emergency Ward in Emam Reza Hospital of Tabriz during Academic Years of 2007-2008. *Iranian Journal of Medical Education* 2010; 10 (3) :238-245
15. Gharjani N, Molaie H, Fallah R, Mashhadi Zadeh B, Khalrghi Khorrami A. Clinical Preparedness and Satisfaction of Medical Interns in the Emergency Department of Ayatollah Mousavi teaching hospital of Zanjan University of Medical Sciences, 2015. *IJEC* 2017; 1 (3) :59-65
16. Mirmohammadi S, Mehrparvar AH, Bahaloo M, Davari MH. Satisfaction of Shahid Sadoughi University of Medical Sciences' alumni about the quality of medical education. *jmed* 2013; 8 (2): 36-46.
17. Houshmand B, Heidari GR, Safarnavadeh M, Yarahmadi M, Sigarchian Taghizadeh F, Salehi N. Satisfaction with Clinical Skills Training Among General Dentistry Graduates Taking the Dentistry Residency Exam in 2019 in Iran. *Iran South Med J*

2021;24(3):212-225.

<https://doi.org/10.52547/ismj.24.3.212>